

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

◀ 0

0 0 0 0 0 0

УДК 336.276.7

*Н. В. Онищенко,
Голова Правління ПАТ «Банк Альянс»
Н. В. Чебанова,
Здобувач Національної академії управління*

ОСОБЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В РАМКАХ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

*N. V. Onyschenko,
Chief of the Board JSCB «Alliance»
N. V. Chebanova,
Applicant National Academy of Management*

FEATURES OF OPTIMIZATION MANAGEMENT IN CURRENCY EXCHANGE RULES

Стаття присвячена розгляду особливостей оптимізаційного менеджменту та передумов його застосування в рамках зовнішньоекономічної діяльності. Описані методичні засади та практичні ситуації втручання менеджменту банку у супроводження підрозділів валютного контролю. Розглянуто ключові методики проведення валютного регулювання ринку при супроводі ЗЕД з позиції регулятора та банку – посередника.

The article is devoted to consideration of optimization management features and preconditions of its application in the framework of foreign economic activity. The methodical principles and practical situations of interference of management of the bank with the support of currency control units are described. The key methods of conducting currency regulation of the market with the support of foreign economic activity from the position of the regulator and the intermediary bank are considered.

Ключові слова: *банківська система, програми підтримки, державне втручання, валютний контроль, зовнішньоекономічна діяльність, комерційні банки, валютне регулювання диверсифікація валютних резервів.*

Keywords: *banking system, support programs, state intervention, currency control, foreign trade activities, commercial banks, currency regulation, diversification of foreign exchange reserves.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасному бізнес середовищі досить серйозно стоїть питання по забезпеченню сильними кадрами фінансові установи, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД). Зважаючи на актуальність кадрового менеджменту у комерційних банках які є учасниками ЗЕД з позиції валютного контролю, вирішенню підлягають функціональні процеси кадрів задіяних у даному процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання досліджень оптимізаційного менеджменту в рамках зовнішньоекономічної діяльності клієнта банку розглядалися В.А. Волицька та В. А. Делас, що сформулювали підходи, які

передбачають передекспортну професійну діяльність, реінжиніринг процесів та саму експортну операцію, яка відобразить якісне перетворення документарних та технічних вимог в результаті банківської операції.

Ю.Б. Деркач та С.В. Міщенко пропонують практичні рекомендації та методики валютного регулювання і банківського внутрішнього контролю в рамках вивчення процесів діяльності комерційного банку на валютних ринках, проте детального опису дій за ситуаціями не передбачалося.

Метою статті є розгляд оптимізаційного менеджменту в поєднанні з основами валютного регулювання в рамках зовнішньоекономічної діяльності комерційних банків.

Виклад основного матеріалу. В рамках супроводження ЗЕД діюче валютне регулювання може мати наступні формати: договірну (на базі внутрішніх домовленостей), ринкову (сформовану ринковою кон'юнктурою у поточному періоді) та неринкову (регуляторні заходи з боку держави). Всі домовленості погоджуються менеджментом банку в першу чергу а вже потім по вертикалі.

Договірне регулювання є внутрішньоклієнтським або похідним від банку регулюванням, при якому основні умови прописані у договорі та для вирішення спорів частково перетинаються з держаним гарантуванням юридичних прав та обов'язків сторін угод, через звернення до судових систем країн [1,6].

Ринкове валютне регулювання об'єднує комплекс фінансових аспектів управління та взаємодії між ринковими суб'єктами, що виникають ході запитів щодо купівлі валюти. Ринкове регулювання ґрунтується на диференціюванні конкурентних переваг, що виникають між сторонами зовнішньоекономічних угод, банківських посередників та їх умов обслуговування. Найбільш поширено використання в розвинутих ринкових економіках.

Державне регулювання є включає систему впливу на валютний ринок в цілому, низку адміністративних заходів та інструментів учасників ринку, економічний сенс яких наближено до загальнодержавного тренду розвитку валютного ринку та активізації ЗЕД бізнесу. Проте на рівні комерційного банку весь менеджмент що стосується валютного регулювання та ЗЕД формується власними силами з відкритого ринку або шляхом навчання власних спеціалістів.

Адміністративні обмеження здебільше спрямовані на подолання наслідків і причин знецінення валюти, збереження національного курсу валюти, витоку капіталу, фіктивності ряду угод на ринку, при цьому місце оптимізаційного менеджменту з боку регулятора або власних вподобань[3].

Розглянемо ключові методики проведення валютного регулювання ринку при супроводі ЗЕД з позиції регулятора та банка – посередника у таблиці 1.

Таблиця 1.

Форми здійснення валютного регулювання ЗЕД з виокремленням особливості оптимізаційного менеджменту

	Методи регулювання	Оптимізаційний менеджмент комерційного банку	Регулятор (центральний банк)
Ринкові методи	дисконтної політики	невідповідності кадрової політики рівню зрілості системи економічних відносин	Займається контролем елементів монетарної політики НБУ, яка забезпечує моніторинг виконання нормативів грошової маси в економіці і впливає на рівень цін та рух короткотермінових ресурсів на ринку в рамках ЗЕД.
	девізної політики	посилення концептуальних підходів колективу	Здійснюється у формі валютних інтервенцій шляхом купівлі-продажу НБУ іноземної валюти, що впливає на курс національної валюти
Неринкові методи	диверсифікація валютних резервів	розподіл взаємозв'язків та комунікацій в банку	Забезпечує зменшення ризику та втрат, щодо інфляції валют і запроваджує найбільш ефективну структуру резервів.
	низка адміністративних заходів	мотивація та дисциплінарні стягнення за невиконання планів	введення штучних ситуативних обмежень по купівлі валюти для населення та бізнесу
Прямі методи	монетарна політика	стимулювання населення та фахівців лідерів валютного сектору здійснювати прямий вплив на	Управління грошовими агрегатами за рахунок коливання обсягів грошової маси

Опосередковані міжнародні позики	Участь персоналу банку в міжнародних конференціях для підтримки іміджу фінансової установи	Отримання кредитів МВФ, ЄБРР та інших світових фінансових донорів на умовах втручання у внутрішню політику та адаптації законодавства до світових стандартів
----------------------------------	--	--

Складено автором на основі [2,7]

Найбільш розповсюдженим видом девізної політики в рамках ринкових методів є валютні інтервенції регулятора, що мають на меті втручання регулятора в оформлення ЗЕД суб'єктів господарської діяльності через з метою регулювання міжбанківського курсу на МВРУ[2].

У своїх роботах Гюнтер Асхауер розподілив банківські функції на три категорії: зміна валютної маси на ринку, реструктуризація угод та перерозподіл ризиків в ході банківських транзакцій. Розглянемо функціонал валютного ринку в контексті обслуговування ЗЕД з доповненням нових кадрових функцій на рисунку 1.

Рис. 1. Функції валютного ринку в контексті обслуговування ЗЕД

Складено автором на основі [2, 5]

Систематизуємо перелік різновидів валютних операцій банку, що будується на основі специфікації застосування при типових задач з купівлі-продажу безготівкової валюти на МВРУ [6].

Обґрунтовано, що в залежності від напрямку руху потоку валютних коштів операції з іноземної валютою доцільно поділяти на активні, тобто такі, що потребують наявності валютних ресурсів у розпорядженні банку та приносять їм прибуток, та пасивні, які зводяться до формування валютних ресурсів. В залежності від природи отримання доходів – на торговельні, від здійснення яких банк отримує встановлений відсоток від обсягу операції, та неторговельні – які слугують джерелом отримання комісійного доходу [2,6].

До посередницьких операцій у реалізації економічних інтересів суб'єктів валютних відносин пропонується відносити усі операції, що спрямовані на надання доступу юридичним та фізичним особам на валютний ринок. Конверсійні операції включають операції на строковому та поточному валютних ринках з метою обміну валют. Операції банків з міжнародних розрахунків спрямовані на забезпечення розрахунків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності держави.

Практичний досвід діяльності вітчизняного міжбанківського валютного ринку протягом 2014-2015 р. вказує на період ручного керування у кризовій ситуації, який, на жаль, не був ефективним прикладом утримання готівкового курсу валюти. Регулятор в особі НБУ відповідно до постанови вводив ряд обмежень на купівлю населенням та суб'єктами підприємницької діяльності готівкової і безготівкової валюти, яке в результаті здійняло паніку на ринку та обвалило гривню. Менеджмент

комерційних банків в даному випадку займав різні позиції: від підтримки обмежень до прямих спекуляцій на ринку [1].

Проте з точки зору діяльності комерційних банків на МВРУ з'явилися найбільш прибуткові часи, коли НБУ встановлюючи індикативний курс валюти на МВРУ задовольняв попит на придбання валюти за рахунок золотовалютних резервів. Таким чином, девальвація національної валюти склала більше 250 %, що в тому числі за рахунок спекулятивних дій охопленого панікою масового сегменту.

Даних втрат можливо було б уникнути за рахунок загальнонаціонального превентивних заходів контролю за реальним курсом та індикативним курсом валюти, на базі постійного моніторингу розгорнутих випадків спекуляції зважений на диверсифіковані показники потреби у валюті для реального сектору економіки. Даний підхід передбачає виокремлення сумнівних фігурантів на валютному ринку, які мають бути ідентифіковані за ознаками сумнівності операцій та перевірку на адекватність до тенденцій в системі валютних торгів [5].

Розробка даного підходу має спиратися на послідовне введенням поглиблених і диференційованих індексах взаємодії суб'єктів, що бажають придбати валюти з реальним сектором економіки.

У якості забезпечення усталених принципів ЗЕД, з боку банків необхідно імплементувати моделі оптимізаційного менеджменту в валютні підрозділи банків а також вводити аналіз фінансового стану та господарської діяльності суб'єкта господарської діяльності із підтвердженням поточного бізнесу в практичні обов'язки працівників комерційних банків. Такі різкі заходи, є подібними до кредитного аналізу та могли б захистити ринок від недобросовісних спекулянтів, які підривають його сталість[4].

Така проблема як наявність несприятливого ринкового середовища на МВРУ одразу би втратила свою актуальність, а проведення ділінгових операцій банків збільшило би власне ефективність щоденно при нормальному розподілі попиту на ринку.

Подальше удосконалення форм забезпечення ЗЕД для суб'єктів господарювання при виході на МВРУ може провадитись за рахунок гарантій банків, валютних попереджень за результатами експертних рад, схем експортного страхування у контексті настання ризикових операцій тощо.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Стратегічна позиція банків-членів вітчизняного МВРУ забезпечує виявлення та систематизацію залежності імперативних заходів учасників на масив зовнішніх та внутрішніх факторів в рамках ЗЕД, а оптимізаційних менеджмент дозволяє скоротити рецесивні видатки від зміни валютних курсів.

Кадровий контроль співробітників валютних підрозділів банків дозволить скоротити зловживання та спекуляцію на валютному ринку, що в свою чергу відобразиться на стабільності національної грошової одиниці та позначиться на регулятивних процесах комерційного банку.

Література.

1. Волицька А.А. Трансфертна модель як інструмент управління валютним ризиком банку / А.А.Волицька // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: УАБС НБУ, 2005. - Т.14.– С.155-162.
2. Герашенко І. М. Оцінка рівня конкурентоспроможності людських ресурсів на ринку праці на основі компетентнісного підходу / І. М. Герашенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : зб. наук. ст. – Ужгород : ВД «Гельветика», 2015. – № 3. – С. 71–76. – (Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»).
3. Делас В. А. Банківська діяльність на валютному ринку України [Текст] : автореферат... канд. екон. наук, спец.: 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит / В. А. Делас. — К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2011. — 20 с.
4. Карманов Є.В. Банківські договори. Договори в іноземній валюті: Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Х.: Право, 2004. – 312 с.
5. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент, искусство разработки и реализации стратегии / А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд – М.: Банки и биржи, 1998 – 552 с.
6. Шора О. Є. Банківські валютні операції при обслуговуванні суб'єктів аграрної сфери: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.08 / О. Є. Шора ; ННЦ "Ін-т аграр. економіки". — К., 2010. — 20 с.
7. Ястремська О. М. Взаємозв'язок поняття «конкурентоспроможність підприємства» та «інноваційна діяльність» / О. М. Ястремська, І. М. Герашенко // Трансформаційні процеси в економіці держави та регіонів : збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 18 жовтня 2012 р.). – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2012. – С. 81–82.

References.

1. Volytska, A.A. (2005), "The transfer model as a tool for managing the bank's currency risk", *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy: zb. nauk. prats*, vol.14., UABS NBU, Sumy, pp.155-162.
2. Herashchenko, I. M. (2015), "Assessment of the level of competitiveness of human resources in the labor market based on the competence approach", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu : zb. nauk. st.*, vol. 3, pp. 71–76.
3. Delas, V. A. (2011), "Banking activity in the foreign exchange market of Ukraine", Ph.D. Thesis, 08.00.08 - hroshi, finansy i kredyt, KNU im. T. Shevchenka, p. 20.
4. Karmanov, Ye.V. (2004), *Bankivski dohovory. Dohovory v inozemnii valiuti: Navchalnyi posibnyk dlia studentiv yurydychnykh spetsialnostei vyshchykh navchalnykh zakladiv* [Banking agreements. Treaties in foreign currency: A manual for

